

REGERINGEN

Regeringsbeslut

II:4

2015-10-08

S2015/06476/FST (delvis)

Socialdepartementet

Statens institutionsstyrelse

Box 30224

104 25 Stockholm

Uppdrag att utreda förutsättningarna för inrättande av stödboende och hem för vård eller boende (HVB)

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Statens institutionsstyrelse (SiS) att utreda förutsättningarna för myndigheten att iordningsställa och tillhandahålla minst 1 000 platser i stödboende och hem för vård eller boende (HVB) för barn och unga i åldern 16–20 år.

Uppdraget ska utföras i samråd med Socialstyrelsen, Inspektionen för vård och omsorg, Migrationsverket, Upphandlingsmyndigheten och Sveriges Kommuner och Landsting.

Uppdraget ska redovisas till Regeringskansliet (Socialdepartementet) senast den 1 januari 2016. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Bakgrund

Varje kommun ansvarar för att det finns tillgång till familjehem och HVB för barn och unga som behöver vårdas och bo utanför det egna hemmet. SiS ansvarar enligt nuvarande ordning för särskilda ungdomshem enligt 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga samt LVM-hem enligt 22 och 23 §§ lagen (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall.

Trycket är för närvarande starkt på kommunernas socialnämnder när det gäller att tillhandahålla placering i familjehem eller HVB för barn och unga. Bakgrunden till den nuvarande situationen är bl.a. den kraftiga ökningen av antalet ensamkommande barn som ansöker om asyl i Sverige. År 2013 ansökte ca 3 800 ensamkommande barn om asyl i landet. År 2014 hade gruppen ensamkommande barn ökat till drygt 7 000. Migrationsverket bedömer att det kommer att ske en fortsatt kraftig ökning av antalet ensamkommande barn till Sverige. I juli 2015

bedömde myndigheten att det under året kunde komma ca 12 000 ensamkommande barn. Vid september månads slut hade över 14 000 ensamkommande barn ansökt om asyl.

Det finns ett stort behov av att skapa fler alternativa former av placeringar för barn och unga, som av olika skäl behöver få boendet ordnat utanför det egna hemmet. Regeringen har mot den bakgrunden denna dag i en remiss till Lagrådet redovisat förslag om införande av ytterligare en placeringsform – stödboende – i socialtjänstlagen (2001:453). Stödboende ska avse barn och unga i åldersgruppen 16–20 år. Barn i åldern 16–17 år ska endast kunna komma i fråga för stödboende om särskilda skäl föreligger. Enligt förslaget ska stödboende kombineras med ett individuellt anpassat stöd till den enskilde. Regeringen bedömer att bl.a. ensamkommande barn kan komma i fråga för stödboende. De nya bestämmelserna föreslås träda i kraft den 1 januari 2016.

Den kraftiga ökningen av antalet barn och unga som är i behov av placering innebär att det måste göras stora ansträngningar – på såväl lokal och regional nivå som centralt – för att öka tillgången på lämpliga boenden. Ett större utbud förbättrar kommunernas möjligheter att hitta placeringar som motsvarar barnets eller den unges behov. Behovet av bostäder för ensamkommande barn och unga är särskilt stort i ankomstkommuner. Det förbättrar även kommunernas planeringsförutsättningar och möjligheter att hitta kostnadseffektiva lösningar.

Närmare om uppdraget

Regeringen uppdrar åt SiS att utreda förutsättningarna för myndigheten att, utöver verksamheten med särskilda ungdomshem och LVM-hem, iordningsställa och tillhandahålla platser för stödboende och HVB till barn och unga. När det gäller volymen av boenden ska ett riktmärke vara minst 1 000 platser. I enlighet med skollagen (2010:800) kommer barn och unga som placeras i stödboende och HVB som huvudregel att få sin utbildning inom skolväsendet.

I uppdraget ingår följande:

- Att beskriva SiS förutsättningar praktiskt och organisatoriskt att iordningsställa och tillhandahålla platser för stödboende och HVB till barn och unga. I denna del ska redovisas vilka former för att få tillgång till ändamålsenliga lokaler för stödboende och HVB som är mest lämpliga, samt hur bemanningen av boendena skulle kunna ordnas. I denna del ska även, om möjligt, antalet platser redovisas efter typ av huvudman (stat, landsting, kommun, frivilligorganisation, övrigt näringsliv).
- Att beskriva SiS juridiska förutsättningar att iordningsställa och tillhandahålla platser för stödboende och HVB. I uppdraget i

denna del ingår att redovisa vilka författningsändringar som ett ansvar för SiS på detta område skulle fordra. Utgångspunkten ska vara en oförändrad ansvarsfördelning mellan stat och kommun.

- Att beskriva hur ett eventuellt uppdrag för SiS att tillhandahålla stödboenden och platser i HVB skulle kunna kombineras med och utföras vid sidan av myndighetens kärnverksamhet att ansvara för särskilda ungdomshem och LVM-hem. Utgångspunkten ska vara att ett sådant uppdrag inte går ut över SiS kärnverksamhet. Vidare ska verksamhet med stödboende och HVB organiseras och bedrivs i egna enheter, skilda från verksamheten med särskilda ungdomshem och LVM-hem.
- Att beräkna de ekonomiska konsekvenserna för SiS av att iordningsställa och tillhandahålla platser för stödboenden och HVB. I denna del ska ingå att beräkna kostnaderna för myndighetens förberedelsearbete för att kunna tillhandahålla stödboenden och HVB. Vidare ska en översiktlig bedömning göras i fråga om sannolika boendekostnader respektive avgifter för en plats i stödboende och HVB i SiS regi. SiS ska vid denna bedömning ta hänsyn till det ersättningssystem som aviserades i regeringens budgetproposition för 2016. Inriktningen här ska vara att platserna ska vara helt avgiftsfinansierade. Utgångspunkten vad gäller placeringsformen stödboendet ska vara vad regeringen angivit i den i dag beslutade remissen till Lagrådet angående inrättande av stödboende.

I uppdraget ingår att redovisa en möjlig tidplan för att successivt iordningsställa och tillhandahålla minst 1 000 platser i stödboenden och HVB. Den kraftiga ökningen av antalet barn med behov av placering understryker betydelsen av att processer för att inrätta platser kan göras så korta som möjligt, med beaktande av de krav som finns på utformning och innehåll av boendena. Förutsättningarna för kvalitativt mottagande av ensamkommande barn och unga samt förutsättningar för etablering i samhället ska analyseras.

På regeringens vägnar

Åsa Regnér

Sofia Landelius

Kopia till

SB/SAM

Justitiedepartementet/EMA, SIM

Finansdepartementet/BA, OFA K, OFA UR

Näringsdepartementet/BT PUB, NV KSR

Arbetsmarknadsdepartementet/I

Boverket

Inspektionen för vård och omsorg

Länsstyrelserna

Migrationsverket

Socialstyrelsen

Statskontoret

Upphandlingsmyndigheten

Specialfastigheter Sverige AB

Sveriges Kommuner och Landsting